

Warszawa dnia 20.03.2017 r.

RYNEK PRACY W POLSCE W 2016 ROKU

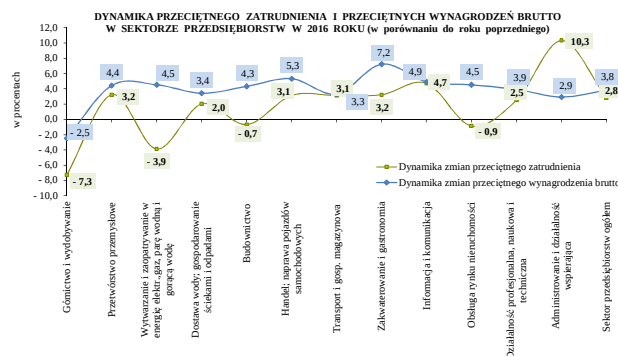
OGÓLNA SYTUACJA W KRAJU¹

Produkt krajowy brutto (niewyrównany sezonowo w cenach średniorocznych roku poprzedniego), według wstępnego szacunku GUS, w 2016 r. **zwiększył się realnie o 2,8% w skali roku**. Oznacza to, że tempo wzrostu gospodarczego w Polsce było nieco wolniejsze niż przed rokiem, kiedy to PKB zwiększył się o 3,9%. **Głównym czynnikiem wzrostu był podobnie jak w poprzednich latach popyt krajowy, który wzrósł o 2,8%** (rok wcześniej wzrost wyniósł 3,4%). Spożycie ogółem było wyższe niż przed rokiem o 3,6%, w tym w sektorze gospodarstw domowych zwiększyło się również o 3,6%.

Produkcja sprzedana przemysłu ogółem w 2016 r. wzrosła o 3,2%, przy wzroście o 6,0% rok wcześniej. **Wydajność pracy w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego, wzrosła w 2016 r. o 1,0%**

Według wstępnego szacunku GUS **liczba pracujących w gospodarce narodowej wzrosła w 2016 roku o 2,4% do 15 180 tys. osób**. Wzrost liczebności pracujących zanotowano czwarty rok z rzędu i był on najwyższy na przestrzeni ostatnich lat. Co więcej **szacowana liczba pracujących w 2016 r. była najwyższa od 16 lat**.

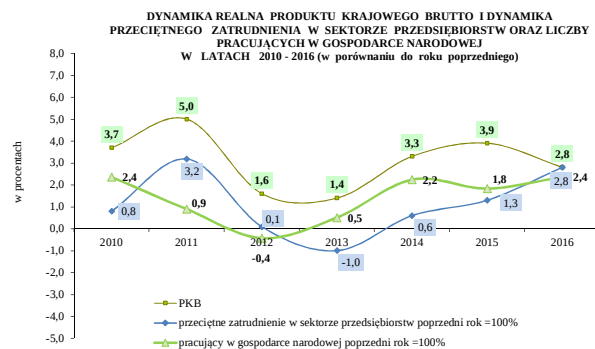
Z kolei **przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 5 760,2 tys. osób, a więc było o 2,8% wyższe niż przed rokiem** (wobec wzrostu o 1,3% w 2015 r.). Najbardziej zwiększyło się zatrudnienie w sekcjach: administrowanie i działalność wspierająca (o 10,3%), informacja i komunikacja (o 4,7%) oraz zakwaterowanie i gastronomia (o 3,2%). Spadek zatrudnienia utrzymał się w górnictwie i wydobywaniu (o 7,3%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 3,9%), obsłudze nieruchomości (o 0,9%) i budownictwie (o 0,7%).

przeciętne wynagrodzenie w zakwaterowaniu i gastronomii (o 7,2%), handlu, naprawie pojazdów samochodowych (o 5,3%) oraz informacji i komunikacji (o 4,9%). Siła nabywcza przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2016 r. była o 4,4% wyższa niż rok wcześniej (w 2015 r. wzrost wyniósł o 4,5%).

Wynagrodzenie minimalne wynosiło w 2016 r. 1 850 zł., (w 2015 r. było to 1 750 zł.).

W 2016 r. przeciętna liczba emerytów i rencistów wyniosła 8 908,8 tys. osób i była o 29,1 tys. osób wyższa niż rok wcześniej (wzrost o 0,3%). Przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wyniosła w 2016 r. 2 086,33 zł** i była o 1,8% wyższa niż rok wcześniej, przy czym siła nabywcza tych świadczeń wzrosła o 2,2%. Z kolei przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto rolników indywidualnych wyniosła 1 182,89 zł** i była o 0,3% wyższa niż w 2015 r., a siła nabywcza tych świadczeń wzrosła o 0,7%.

¹ Informacja o sytuacji społeczno – gospodarczej kraju w 2016 r., GUS, Warszawa 30 stycznia 2017 r.

ZMIANY DEMOGRAFICZNE I PROGNOZY²

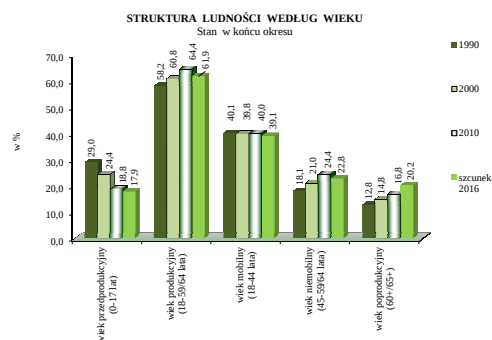
Wstępne dane GUS wskazują na dalszy spadek liczby ludności Polski, choć proces ten uległ wyraźnemu osłabieniu. **W końcu 2016 r. liczba ludności wg szacunków GUS wyniosła 38 437 tys. osób i była o 0,5 tys. niższa niż w końcu 2015 r.** Utrzymuje się ujemny przyrost naturalny – w 2016 r. przy wzroście liczby urodzeń o ok. 16 tys. do 385 tys., liczba zgonów wyniosła 387 tys., czyli była o 2 tys. wyższa od urodzeń,

Niska liczba urodzeń nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń. **Od 1989 r. utrzymuje się w Polsce okres depresji urodzeniowej. W 2015 r., podobnie jak rok wcześniej, współczynnik dzietności wynosił 1,29**, tj. na 100 kobiet w wieku 15-49 lat przypadało tylko 129 urodzonych dzieci (w miastach 124, na wsi 135). Najkorzystniejszą sytuację demograficzną określa współczynnik kształtujący się na poziomie 2,1-2,15, gdy w danym roku na 100 kobiet w wieku 15-49 lat przypada średnio 210-215 urodzonych dzieci.

Równocześnie obserwuje się w Polsce nieprzerwany **wzrost średniej długości życia. W 2015 r. przeciętne trwanie życia wynosiło 73,6 lat dla mężczyzn i 81,6 lat dla kobiet.** W stosunku do początku lat 90-tych XX wieku wydłużyło się trwanie życia zarówno mężczyzn jak i kobiet, ale mimo to, w Polsce występuje zjawisko wysokiej nadumieralności mężczyzn.

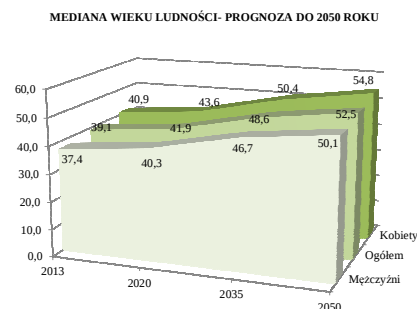
W 2015 r. mediana wieku mieszkańców Polski wynosiła 39,8 lat podczas, gdy w 2000 r. wynosiła 35,4 lat. Wskaźnik ten dla kobiet wynosił 41,6 lat wobec 38,2 lat dla mężczyzn.

Niski poziom dzietności i towarzyszący mu proces wydłużania się trwania życia w przyszłości będą powodować zmniejszanie podaży siły roboczej na rynku pracy oraz wzrost liczby i odsetka ludzi w starszym wieku. W 2016 r., w zestawieniu z rokiem 2000 odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym, zgodnie z nazewnictwem stosowanym przez GUS, zmniejszył się z 24,4% do 17,9%. Równocześnie **nastąpił wzrost udziału osób w wieku produkcyjnym do 61,9% i wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym (z 14,8% do 20,2%).**

Zgodnie z wynikami, sporządzonej przez Główny Urząd Statystyczny, prognozy ludności Polski na lata 2014-2050³ **liczba ludności Polski będzie się systematycznie zmniejszać - w 2035 r. wyniesie 36,5 mln, a w 2050 r. niespełna 34 mln.** Oznacza to, że liczba ludności w końcu prognozowanego okresu będzie w porównaniu z 2014 r. mniejsza o niemal 12% (tj. o 4,5 mln osób). Do końca horyzontu prognozy **utrzyma się ujemny przyrost naturalny** (różnica między liczbą urodzeń i zgonów). W Prognozie przewidywano, że liczba urodzeń będzie systematycznie się zmniejszać osiągając w 2050 r. wielkość o prawie 30% niższą niż w wyjściowym roku prognozy. W okresie objętym prognozą **przeciętne trwanie życia będzie nadal wydłużało się** - mężczyźni będą żyli przeciętnie 82,1 lat, zaś kobiety 87,5 lat, zatem w sposób istotny zmniejszy się różnica w przeciętnym trwaniu życia mężczyzn i kobiet, co oznacza mniejszą nadumieralność mężczyzn.

Coraz bardziej widoczny będzie proces starzenia się - **mediana wieku populacji wzrośnie z 39,1 lat w 2013 r. do 52,5 roku w 2050 r.** Zmiany w liczbie ludności przełożą się na wysoki **wzrost współczynnika obciążenia demograficznego⁴**, który zwiększy się z 58 osób w 2013 r. do 105 osób w 2050 r. Podkreślić należy, że **wzrośnie również współczynnik potencjalnej opieki nad rodzicami⁵ - z 8 osób do 38 osób.**

² Informacja o sytuacji społeczno – gospodarczej kraju w 2016 r., GUS, Warszawa, 30 stycznia 2017 r.

³ Prognoza ludności Polski na lata 2014-2050, GUS, Warszawa 2014

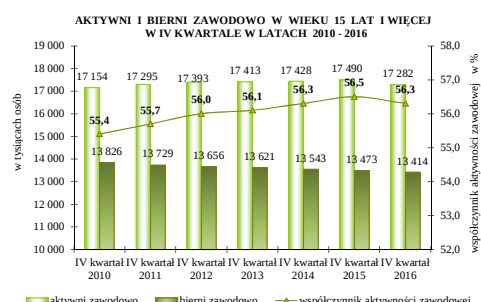
⁴ Całkowity współczynnik obciążenia demograficznego oznacza liczbę dzieci (0-14 lat) i starszych (65 lat i więcej) przypadającą na 100 osób w wieku 15-64 lat.

⁵ Współczynnik opieki nad rodzicami wskazuje liczbę osób w wieku 85 i więcej lat przypadającą na 100 osób w wieku 50 – 64 lata.

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI POLSKI (BAEL) ⁶

Jak wskazują wyniki BAEL W IV kwartale 2016 r. liczba ludności Polski w wieku 15 lat i więcej (30,7 mln) zmniejszyła się o 267 tys. osób, tj. o 0,9%. **Populacja aktywnych zawodowo (pracujących i bezrobotnych) w wieku 15 lat i więcej liczyła 17 282 tys. osób i była o 208 tys. osób niższa niż rok wcześniej (tj. o 1,2%). Natomiast liczba biernych zawodowo zmniejszyła się o 59 tys. (0,4%) do 13 414 tys. osób.**

Przełożyło się to na spadek współczynnika aktywności zawodowej ludności w wieku 15 lat i więcej, który w ostatnim kwartale 2016 roku zmniejszył się o 0,2 p. p. do 56,3% (rok wcześniej to wzrost wyniósł 0,2 p. p.).

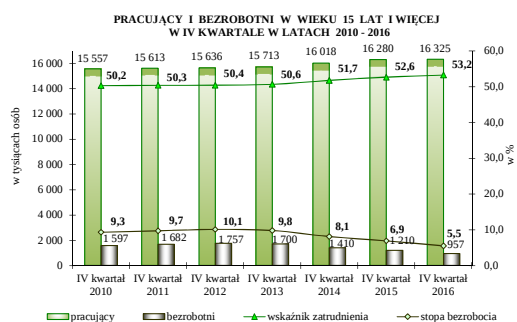

Natomiast **współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym wg Eurostat (15-64 lata), który w IV kwartale 2016 r. wyniósł 69,0%, był o 0,5 p. p. wyższy niż przed rokiem.**

Choć ogólnie liczba biernych zawodowo Polaków w IV kwartale 2016 r. była niższa niż rok wcześniej, to analizując przyczyny bierności nastąpił zdecydowany wzrost liczby biernych zawodowo z powodu obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu (wzrost o 9,4% do 1 830 tys. osób) oraz z powodu emerytury (wzrost o 2,3% do 6 708 tys.

osób). Zmniejszyła się natomiast liczba biernych zawodowo z powodu nauki i uzupełniania kwalifikacji (o 9,1%) oraz choroby i niepełnosprawności (o 1,2%). Wart podkreślenia, jest fakt, że co drugi bierny zawodowo był emerytem, a co piąty uczniem/studentem.

Zgodnie z wynikami BAEL w IV kwartale 2016 r. **liczba pracujących w wieku 15 lat i więcej ukształtowała się na poziomie 16 325 tys. osób.** W porównaniu do analogicznego okresu 2015 r. pracowało o 45 tys. osób więcej, czyli wzrost wyniósł 0,3%. Z liczby pracujących wg BAEL w IV kwartale 2016 r. **902 tys. osób pracowało w więcej niż jednym miejscu pracy**, a 270 tys. osób poszukiwało innej pracy niż wykonywana, w tym 155 tys. osób chciało zmienić pracę z powodu warunków finansowych, a 17 tys. osób z obawy przed utratą obecnej pracy.

W IV kwartale 2016 r. wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15 lat i więcej wyniósł 53,2% wobec 52,6% rok wcześniej, co oznacza wzrost o 0,6 punktu procentowego. **Dla osób w wieku produkcyjnym wg Eurostat (15-64 lata) wskaźnik zatrudnienia wyniósł 65,1% wobec 63,7% w IV kwartale 2015 r. – wzrost o 1,4 p. p.**

Przy wzroście liczby pracujących zanotowany został spadek liczby bezrobotnych z 1 210 tys. osób w IV kwartale 2015 r. do 957 tys. osób w IV kwartale 2016 r. Udział bezrobotnych

w liczbie aktywnych zawodowo w wieku 15 lat i więcej (stopa bezrobocia według BAEL) wyniósł 5,5% wobec 6,9% rok wcześniej.

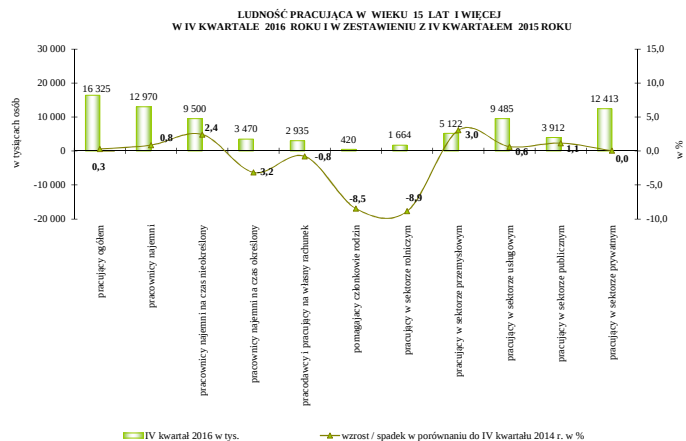
Wzrost liczby pracujących w IV kwartale 2016 r. nastąpił dzięki znaczącemu wzrostowi liczby pracowników najemnych (o 109 tys. osób), przy spadku liczby pracodawców i pracujących na własny rachunek (o 24 tys. osób) oraz liczby pomagających członków rodzin (o 39 tys.).

⁶ Kwartalna informacja o rynku pracy, GUS, Warszawa, 23.02.2017

Dane za IV kwartał 2015 r. zostały uaktualnione w stosunku do opracowania za 2015 rok zgodnie z wynikami BAEL opublikowanymi przez GUS.

Biorąc pod uwagę sektory własności odnotowano **wzrost liczby pracujących w sektorze publicznym o 44 tys. osób, przy niemal nie zmienionym stanie w sektorze prywatnym.**

W przypadku sektorów ekonomicznych **wzrost liczy pracujących zanotowano w sektorze przemysłowym (o 151 tys. osób) i usługowym (o 58 tys. osób), przy spadku w sektorze rolniczym (o 162 tys. osób).** Wart podkreślenia jest fakt, że zanotowany został dalszy spadek odsetka pracujących w sektorze rolniczym z 11,2% w IV kwartale 2015 r. do 10,2% w IV kwartale 2016 r.

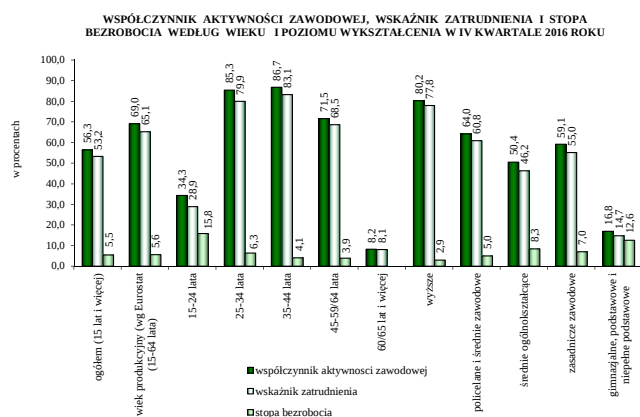
Struktura pracujących w wieku 15 lat i więcej wg BAEL w IV kwartale 2016 r.:

- 12 970 tys. osób pracowało najemnie, tj. 79,4% pracujących;
- 2 935 tys. osób to pracodawcy i pracujący na własny rachunek, tj. 18,0% pracujących;
- 420 tys. osób pracujących to pomagający członkowie rodzin, tj. 2,6% pracujących;
- 1 664 tys. osób pracowało w sektorze rolniczym, tj. 10,2% pracujących;
- 5 122 tys. osób pracowało w sektorze przemysłowym, tj. 31,4% pracujących;
- 9 485 tys. osób pracowało w sektorze usługowym, tj. 58,1% pracujących;
- 3 912 tys. osób pracowało w sektorze publicznym, tj. 24,0% pracujących;
- 12 413 tys. osób pracowało w sektorze prywatnym, tj. 76,0% pracujących.

W IV kwartale 2016 r. w liczbie pracowników najemnych na podstawie umowy na czas określony pracowało 3 470 tys. osób, co oznacza, że **umowy czasowe miało 26,8% pracowników najemnych wobec 27,9% przed rokiem**, tym samym wzrasta odsetek pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony.

Wskaźniki obrazujące kształtowanie się aktywności zawodowej, zatrudnienia i bezrobocia są silnie skorelowane z wiekiem, ale również z poziomem wykształcenia. Najkorzystniejsze wartości przyjmują dla osób z wykształceniem wyższym i w miarę obniżania poziomu wykształcenia wskaźniki są coraz słabsze, choć zaznaczyć należy, że w lepszej sytuacji są osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym niż średnim ogólnokształcącym.

Stosunkowo **niska pozostaje aktywność zawodowa młodzieży (34,3%) oraz starszych (60 lat i więcej kobiety oraz 65 lat i więcej mężczyźni) 8,2%**. Dla tych kategorii wiekowych również niski pozostaje wskaźnik zatrudnienia – odpowiednio 28,9% i 8,1% w IV kwartale 2016 r. W Polsce, podobnie jak w wielu innych krajach UE, **najwyższa stopa bezrobocia dotyczy osób młodych – 15,8% wobec 3,9% dla osób w wieku 45 lat i więcej.**

Wciąż **najkorzystniejsze wartości wszystkich ww. wskaźników dotyczą osób najlepiej wykształconych.** Tylko co piąta osoba z wykształceniem wyższym pozostaje bierna zawodowo (19,8%), podczas gdy w przypadku osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i poniżej tylko co szósta jest aktywna zawodowo (16,8%). Pracuje

niemal 78% osób z wykształceniem wyższym i tylko 14,7% z gimnazjalnym, podstawowym i poniżej. Z kolei stopa bezrobocia dla osób z dyplomami wyższych uczelni wyniosła w IV kwartale 2016 r. 2,9% wobec 12,6% dla osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym.

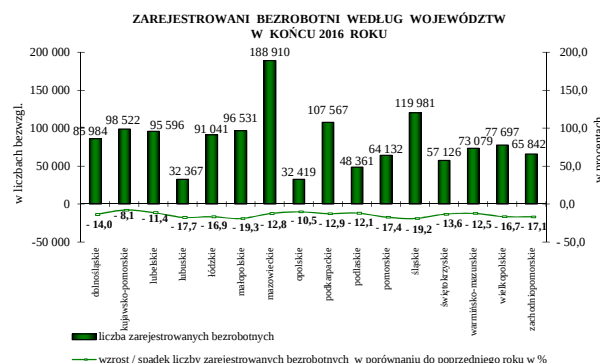
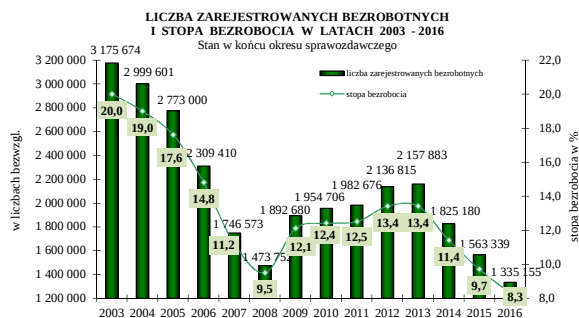
BEZROBOCIE REJESTROWANE⁷

Różnice metodologiczne powodują, że stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce pozostaje na wyższym poziomie niż w ujęciu BAEL. **W końcu 2016 r. stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 8,3%, i była o 1,4 p. p. niższa niż rok wcześniej. Wartość tego wskaźnika w końcu roku była zatem najniższa 1991 r. i ponad 2-krotnie niższa od wartości maksymalnej (20,7%).**

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy w końcu 2016 r. wyniosła 1 335,2 tys. osób i trzeci rok z rzędu zanotowano jej spadek. Choć spadek w liczbach bezwzględnych był nieco niższy niż w 2015 r., to dynamika spadku zwiększyła się.

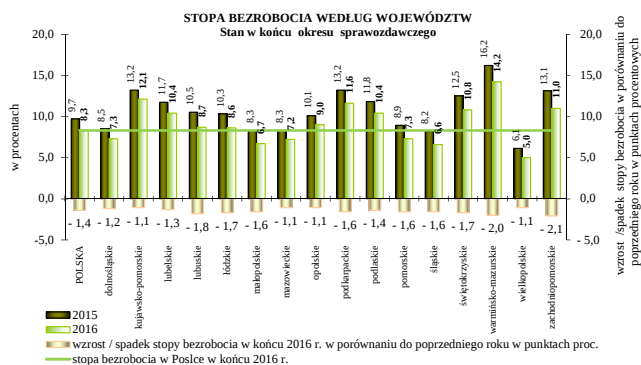
W odniesieniu do stanu z końca 2015 r. **spadek bezrobocia w końcu 2016 r. wyniósł 228,2 tys. osób, tj. 14,6%** (w końcu 2015 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 261,8 tys. osób, tj. o 14,3%). Podobnie jak przed rokiem zmniejszyła się zarówno liczba bezrobotnych poprzednio pracujących, jak i dotychczas niepracujących, przy czym w tej drugiej grupie dynamika spadku pozostawała znacząco wyższa. W końcu 2016 r. w porównaniu do stanu z końca 2015 r. liczba bezrobotnych poprzednio pracujących zmniejszyła się o 13,1%, zaś liczba dotychczas niepracujących spadła o 22,6%. Oczywiście jest to wynikiem zdecydowanej poprawy sytuacji osób młodych na rynku pracy, choć przy równoczesnym wzroście udziału osób w starszych grupach wiekowych w strukturze zarejestrowanych bezrobotnych. To z kolei nie pozostawało bez wpływu na **wzrost udziału osób uprawnionych do zasiłku dla bezrobotnych - z 13,3% w końcu 2014 r. do 13,9% w końcu 2015 r. i 14,0% w końcu 2016 r.** Prawo do zasiłku dla bezrobotnych w końcu 2016 r. posiadało 186,7 tys. osób, tj. o 30,6 tys. osób mniej niż rok wcześniej (spadek o 14,1%).

Zmiany na rynku pracy w 2016 r. były zróżnicowane zarówno na poziomie województw, jak i powiatów. W końcu 2016 r. w porównaniu do końca 2015 r. **poziom bezrobocia zmniejszył się we wszystkich województwach**, a spadek kształtował się w przedziale od 8,1% w kujawsko - pomorskim do 19,3% w małopolskim. W przypadku powiatów dynamika zmian

Spadek wskaźnika bezrobocia miał miejsce we wszystkich województwach i kształtował się w przedziale od 1,1 punktu procentowego w kujawsko - pomorskim, mazowieckim, opolskim i wielkopolskim do 2,1 p. p. w województwie zachodniopomorskim.

Różnica pomiędzy najniższą i najwyższą stopą bezrobocia w województwach w końcu 2016 r. wynosiła 9,2 punktu procentowego (wielkopolskie - 5,0%, warmińsko - mazurskie - 14,2%). Terytorialne różni-

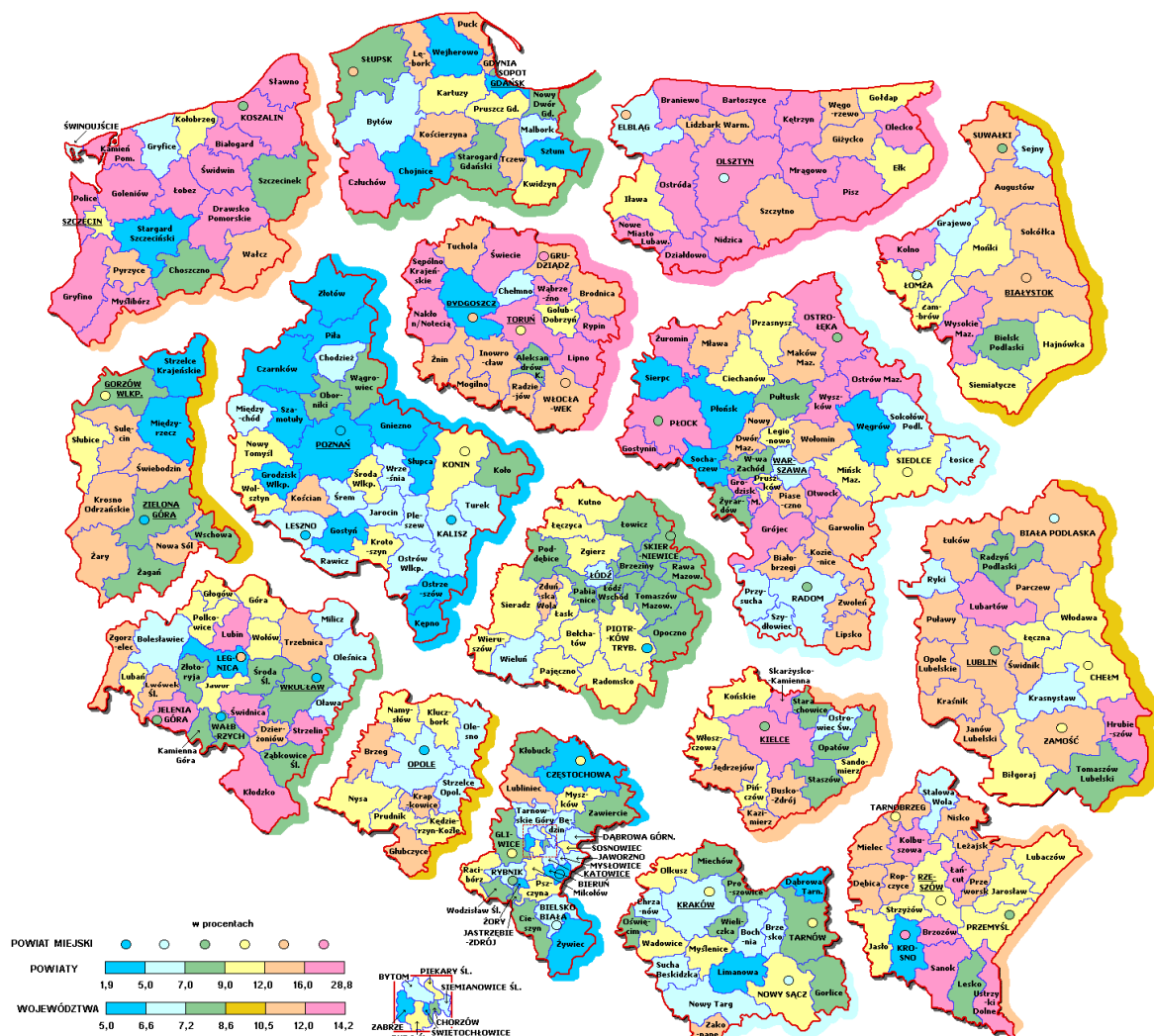

⁷ Dane źródłowe ze sprawozdań miesięcznych MPiPS-01 o rynku pracy z załącznikami

cowanie na poziomie województw zmniejszyło się o 0,9 punktu procentowego w porównaniu z końcem 2015 r., kiedy to wynosiło 10,1 punktu proc.

Jeszcze bardziej **zmniejszyło się (choć wciąż pozostaje wysokie) zróżnicowanie stopy bezrobocia na poziomie powiatów – z 28,4 pkt. proc. w końcu 2015 r. (po korekcie GUS) do 26,9 pkt. proc. w końcu 2016 r.** – spadek wyniósł 1,5 p. p. Różnica pomiędzy skrajnymi powiatami była 15-krotna, choć podkreślić należy, że w końcu 2008 r. najwyższy wskaźnik bezrobocia na poziomie powiatów był 18-krotnie wyższy od najniższego.

Stopa bezrobocia rejestrowanego
według stanu w końcu 2016 r. (w procentach)

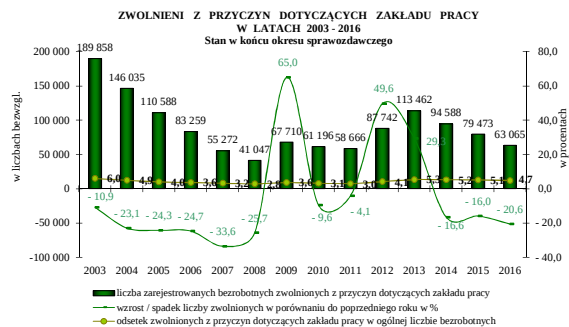
Najniższą stopę bezrobocia w końcu 2016 r. odnotowano w M. Poznań (1,9%), a następnie powiecie kępińskim (2,2%), powiecie poznańskim (2,3%), wolsztyńskim (2,6%), M. Katowice (2,8%), M. Wrocław (2,8%), M. St. Warszawa (2,8%), powiecie wrocławskim (2,9%) i M. Sopot (2,9%).

Najwyższy, ponad 25% wskaźnik bezrobocia, wystąpił w 2 powiatach: szydłowieckim (28,8%) i braniewskim (25,2%), ale wskaźnik powyżej 20% wystąpił jeszcze w 15 powiatach.

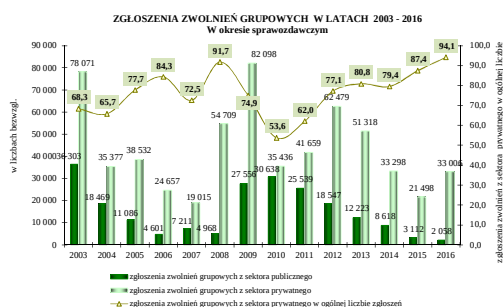
Podkreślić należy, że spadek stopy bezrobocia rejestrowanego, w porównaniu do stanu z końca 2015 r., zanotowano w 378 powiatach, w tym najwyższy w powiecie piskim w województwie warmińsko-mazurskim (o 5,6 p. p.), natomiast wzrost miał miejsce w powiatach lipnowskim w kujawsko – pomorskim (o 0,5 p. p.) i kraśnickim w lubelskim (o 0,2 p. p.).

BEZROBOTNI ZWOLNIENI Z PRZYZYCH DOTYCZĄCYCH ZAKŁADU PRACY ORAZ ZGŁOSZENIA ZWOLNIEŃ GRUPOWYCH I ZWOLNIENIA GRUPOWE

W końcu 2016 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 63,1 tys. osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy, tj. o 16,4 tys. osób mniej niż przed rokiem. W ciągu roku omawiana subpopulacja zmniejszyła się o 20,6%, przy spadku liczby bezrobotnych ogółem o 14,6%. W związku z tym zmniejszył się odsetek zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy w ogólnej liczbie zarejestrowanych z 5,1% w końcu 2015 r. do 4,7% w końcu 2016 r.

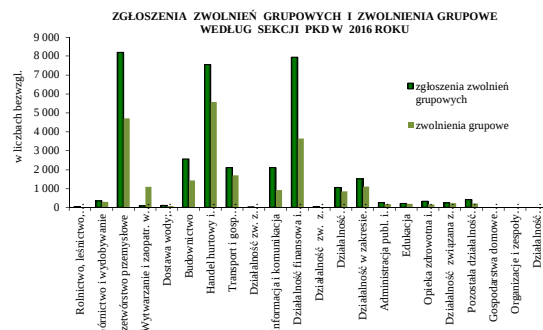

W roku 2016, po trzech latach spadku, nastąpił wzrost liczby zgłoszeń zwolnień grupowych i zwolnień grupowych. Z prowadzonego monitoringu zwolnień grupowych wynika, że w 2016 r. pracodawcy zgłosili do zwolnienia 35,1 tys. pracowników wobec 24,6 tys. osób rok wcześniej - wzrost o 42,5% (tj. o 10,5 tys. osób). Najwięcej zgłoszeń napłynęło od pracodawców z województwa mazowieckiego (37% wszystkich zapowiedzi zwolnień w minionym roku) oraz małopolskiego (16,7%). Z pewnością wynika to z faktu ulokowania w dużych aglomeracjach centrali wielu firm. W całym 2016 r. najwięcej zgłoszeń pochodziło z sekcji przetwórstwo przemysłowe (23,4% wszystkich zgłoszeń zwolnień), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (22,6%) oraz handel hurtowy i detaliczny (21,5%).

Generalnie należy zauważyć, że zakłady zgłaszające zamiar dokonania zwolnień określają często bardzo szerokie ramy czasowe planowanych zwolnień, dlatego też część z nich może nie zostać zrealizowana. Ponadto pracodawcy często rezygnują z zamiaru dokonania zwolnienia, bądź liczba zwolnionych osób jest niższa od początkowych zamierzeń.

Na podstawie wcześniej dokonanych zgłoszeń w 2016 r. zwolniono 22,4 tys. osób (rok wcześniej zwolniło 14,5 tys. pracowników). Poziom zwolnień był zatem o ponad połowę wyższy niż rok wcześniej (wzrost o 7,9 tys. osób). Zwolnienia grupowe w 2016 r. stanowiły 63,8% zgłoszeń zwolnień dokonanych w tym okresie.

bądź już je zrealizował. Liczba osób zgłoszonych do zwolnienia w końcu 2016 roku była o 6,4% (1,2 tys. osób) niższa niż w końcu 2015 r.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie ma bezpośredniego wpływu na sytuację ekonomiczną przedsiębiorstw i wynikający z niej stan zatrudnienia w przedsiębiorstwach, koncentruje się zatem na podejmowaniu działań osłonowych wobec osób zagrożonych zwolnieniem z pracy lub już zwolnionych. W 2016 r. programami zwolnień monitorowanych w 49 zakładach pracy objęto 7,6 tys. osób.

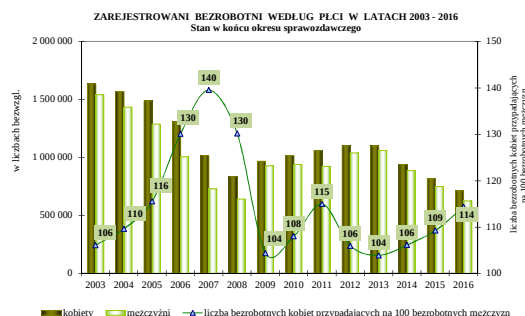
Najwyższe zwolnienia grupowe w 2016 r. zanotowano w sekcjach: handel hurtowy i detaliczny (24,9% wszystkich zwolnień grupowych w 2016 r.), przetwórstwo przemysłowe (21,0%) oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa (16,3%).

Według stanu na koniec 2016 r. 233 zakłady pracy zamierzały zwolnić 17,4 tys. osób. Dane dotyczą zgłoszeń aktualnych wg stanu na ostatni dzień roku, tj. pomniejszonych o te, z których realizacji pracodawca zrezygnował

BEZROBOTNE KOBIETY

Płeć oraz związane z nią role społeczne nie pozostają bez wpływu na uczestnictwo w pracy zawodowej. Według wyników ostatecznych NSP 2011⁸ w ogólnej liczbie ludności Polski, kobiety stanowiły 51,6%, tj. **na 100 mężczyzn przypadało 107 kobiet**. Liczebna przewaga mężczyzn występowała wśród ludności do 46 roku życia. W starszych grupach wiekowych zdecydowanie dominowały kobiety.

Analiza zmian bezrobocia rejestrowanego według płci pokazuje, że generalnie w okresach poprawy sytuacji na rynku pracy wyższa dynamika spadku bezrobocia cechuje mężczyzn, ale w okresach pogorszenia sytuacji również bardziej dotkliwie odbija się to na bezrobociu mężczyzn. Ma to swoje odzwierciedlenie w kształtowaniu się odsetka kobiet wśród ogółu zarejestrowanych. W końcu 2002 r. kobiety zarejestrowane w urzędach pracy stanowiły 51,2% ogółu bezrobotnych, a w końcu 2007 r. odsetek ten zwiększył się do 58,2%. Tendencja ta odwróciła się w 2008 r., a w efekcie tego w końcu 2008 r. kobiety stanowiły 56,6% zarejestrowanych bezrobotnych. W kolejnych latach udział kobiet pozostawał zdecydowanie niższy - w końcu 2013 r. wynosił 51,0%, ale w kolejnych latach systematycznie rósł za sprawą wyższej dynamiki spadku liczby bezrobotnych mężczyzn. **W końcu 2016 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 712,2 tys. bezrobotnych kobiet.** W porównaniu do stanu z końca 2015 r., **populacja bezrobotnych kobiet zmalała o 103,9 tys. osób, tj. o 12,7%, podczas gdy liczba bezrobotnych mężczyzn zmalała o 16,6%.** Odsetek kobiet wśród bezrobotnych zwiększył się do 53,3 % (z 52,2% w końcu 2015 r.), a liczba bezrobotnych kobiet przypadających na 100 bezrobotnych mężczyzn wzrosła do 114 osób (ze 109 przed rokiem).

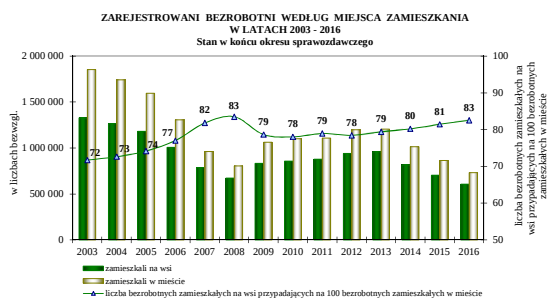
Udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie zarejestrowanych kształtował się w przedziale od 45,6% w województwie podlaskim do 60% w pomorskim.

Kobiety mimo niższego wieku i wyższego poziomu wykształcenia dłużej pozostają w ewidencji bezrobotnych. W końcu 2016 r. średni czas pozostawania bez pracy kobiet wynosił 13,7 miesiąca, wobec 11,7 miesiąca w przypadku mężczyzn, co oznacza, że kobiety pozostawały bez pracy ok. 2 miesiące dłużej niż mężczyźni (w końcu 2007 r. było to ponad 3 miesiące dłużej).

BEZROBOTNI ZAMIESZKAŁI NA WSI

Ludność wiejska stanowi prawie 40% ludności Polski. Na wsi mieszka co czwarty mieszkaniec województwa śląskiego oraz co drugi w województwach małopolskim, lubelskim, świętokrzyskim i wielkopolskim. Natomiast w podkarpackim mieszkańcy wsi stanowią prawie 60% ludności.

W końcu 2016 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 603,6 tys. osób zamieszkałych na wsi i 731,6 tys. zamieszkałych w mieście. Na 100 bezrobotnych zamieszkałych w mieście przypadało 83 zamieszkałych na wsi.

W porównaniu do stanu z końca 2015 r., liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi zmniejszyła się o 14,0% wobec spadku liczby bezrobotnych zamieszkałych w mieście o 15,1%. **Niższy spadek liczby bezrobotnych zamieszkałych na wsi spowodował wzrost odsetka zamieszkałych na wsi wśród ogółem zarejestrowanych do 45,2% w końcu 2016 r. z 44,9% w końcu 2015 r.**

W końcu 2016 r. rozkład udziału bezrobotnych zamieszkałych na wsi w poszczególnych województwach był zróżnicowany i kształtował się od 22,2% w województwie śląskim do 63,0% w województwie podkarpackim. Poza województwem podkarpackim najwyższe udziały osób zamieszkałych na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych odnotowano w województwach świętokrzyskim, lubelskim, małopolskim i warmińsko-mazurskim.

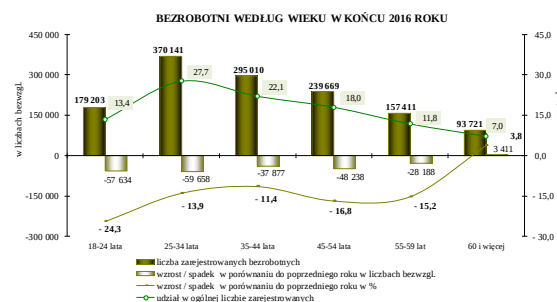
⁸ Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011 raport z wyników, GUS, Warszawa 2012

STRUKTURA BEZROBOTNYCH WG WIEKU

Zachodzące zmiany demograficzne mają odbicie w strukturze zarejestrowanych bezrobotnych. Do końca 2007 r. średni wiek zarejestrowanych bezrobotnych systematycznie wzrastał i proces ten ponownie widoczny jest od 2010 r. W końcu 2003 r. średni wiek bezrobotnych wynosił 35 lat, a w końcu 2007 r. zwiększył się do 37,7 roku. Wynikało to z faktu, że spadek bezrobocia dotyczył wówczas przede wszystkim osób w młodszych grupach wiekowych. Następnie po dwóch latach spadku **średni wiek bezrobotnych ponownie zwiększał się do 40,2 lat w końcu 2016 r.**⁹ Dzieje się tak głównie za sprawą wzrostu liczby bezrobotnych w wieku 60 lat i więcej, nawet w sytuacji, gdy zmniejsza się liczba bezrobotnych w pozostałych grupach wiekowych, tak jak miało to miejsce w ciągu ostatnich kilku lat.

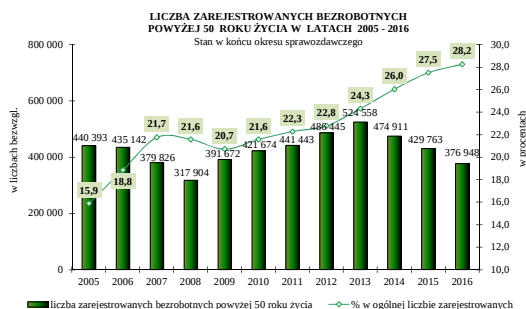
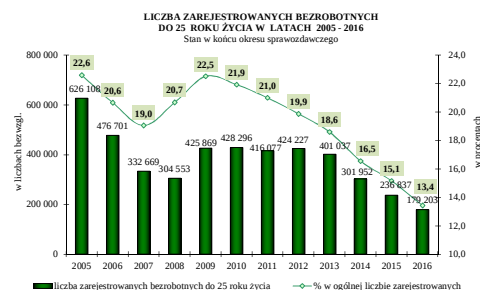
Podobnie, jak w poprzednich trzech latach również w 2016 r. najbardziej korzystne zmiany na rynku pracy dotyczyły osób najmłodszych, tj. w wieku 18-24 lata, których to liczba zmniejszyła się w ostatnim roku o 24,3%. W kolejnych grupach wiekowych dynamika spadku była zdecydowanie słabsza i **tylko w najstarszej grupie wiekowej (60 lat i więcej)**

zanotowany został wzrost wynoszący 3,8%. Przełożyło się to na zmiany w strukturze wiekowej zarejestrowanych bezrobotnych. **Odsetek młodych bezrobotnych spadł z 15,1% w końcu 2015 r. do 13,4% w końcu 2016 r.** i był najniższy od początku badania bezrobocia rejestrowanego i ponad 2-krotnie niższy niż w latach 1991-2000, gdy młodzi stanowili ponad 30% bezrobotnych. Zwiększył się równocześnie udział bezrobotnych w starszych grupach wiekowych. **Do końca 2006 r. osoby**

w wieku 60 lat i więcej stanowiły niecały 1% bezrobotnych i w kolejnych latach ich udział systematycznie rósł do 7,0% w końcu 2016 r.

W końcu 2016 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 179,2 tys. młodych bezrobotnych do 25 roku życia, tj. o 57,6 tys. osób mniej niż rok wcześniej (spadek o 24,3%). Obecnie co siódmy bezrobotny zalicza się do omawianej grupy, podczas gdy w latach 1991-2000 co trzeci bezrobotny był w wieku 18-24 lata. Z pewnością przyczyniła się do tego prowadzona polityka nakierowana na pomoc młodym bezrobotnym, w tym realizacja Gwarancji dla Młodzieży. Podkreślenia wymaga, że w noweli ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, która weszła w życie 27.05.2014 r., **za osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy uznano bezrobotnych do 30 roku życia,** a nie jak miało to miejsce wcześniej tylko do 25 roku życia. Dane na temat tej grupy bezrobotnych gromadzone są od 2015 r. **W końcu 2016 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 363,9 tys. osób do 30 r. ż. (spadek o 95,3 tys. osób, tj. o 20,8%) i stanowili oni 27,3% zarejestrowanych.**

Do bezrobotnych w szczególnej sytuacji zalicza się również osoby w wieku 50 lat i więcej, które z uwagi na starzenie się populacji bezrobotnych, z roku na rok stanowią coraz wyższy odsetek wśród bezrobotnych. **W końcu 2016 r. w ewidencji bezrobotnych było zarejestrowanych 376,9 tys. osób powyżej 50 roku życia, a ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych wzrósł do 28,2%.** Osoby starsze dominują wśród bezrobotnych w dużych aglomeracjach i miastach.

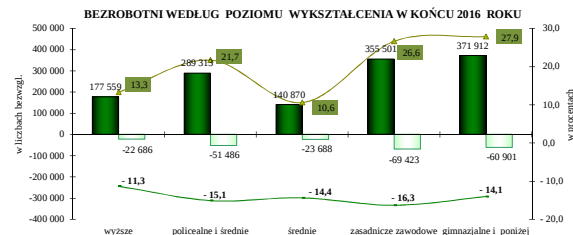
⁹ Od 1 stycznia 2013 r. ma miejsce wydłużanie wieku emerytalnego, co przekładało się na rejestrację w urzędach pracy coraz starszych osób, do czasu osiągnięcia przez nie wieku emerytalnego.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH WG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Wraz ze zwiększaniem się liczby wyższych uczelni w Polsce, rozszerzeniem oferty edukacyjnej i łatwiejszym dostępem absolwentów szkół średnich do kontynuowania nauki zarówno na studiach zawodowych, jak i magisterskich oraz wyższymi oczekiwaniami i ambicjami młodzieży w porównaniu do początku lat 90-tych znacznie zwiększyła się liczba studentów uczelni wyższych i absolwentów legitymujących się wyższym wykształceniem. Tym samym **zarówno wśród ludności ogółem, jak i w poszczególnych grupach ze względu na aktywność ekonomiczną systematycznie zwiększa się odsetek osób legitymujących się dyplomami wyższych uczelni**. Potwierdzają to wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2011 - wyższe wykształcenie posiadało 17% ludności w wieku 13 lat i więcej, wobec 9,9% w NSP 2002. Niemniej jednak zauważyć należy, że w ostatnich latach liczba studentów spada (do 1,4 mln w roku szkolnym 2015/2016), co przekłada się również na spadek liczby absolwentów szkół wyższych (do 395,2 tys. w roku szkolnym 2014/2015).

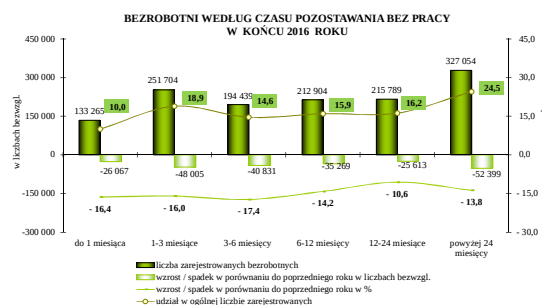
Zmiany zachodzące w strukturze ludności wg poziomu wykształcenia przekładają się również na wzrost odsetka osób legitymujących się dyplomami wyższych uczelni wśród zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych. **Udział takich bezrobotnych wzrasta z roku na rok począwszy od 1997 r. W latach 1993-1998 udział osób z wyższym wykształceniem nie przekraczał 2% zarejestrowanych bezrobotnych, a w końcu 2016 r. wzrósł do 13,3% (177,6 tys. osób)**. Nie zmienia to faktu,

że nadal osoby takie stosunkowo najkrócej pozostają bezrobotne - 10,7 miesiąca wobec 14 miesięcy w przypadku bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej. Niemniej jednak w 2016 r., podobnie jak rok i dwa lata wcześniej, najmniej zmniejszyła się właśnie liczba bezrobotnych z wykształceniem wyższym o 11,3% wobec spadku o 16,3% w przypadku bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH WG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY

Jednym z najgroźniejszych zjawisk występujących na rynku pracy jest długie, ponad 12 miesięczne pozostawanie bez pracy. **W końcu 2016 r. w ewidencji urzędów pracy zarejestrowanych było 542,8 tys. osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy od momentu zarejestrowania się** (spadek o 78 tys. osób, tj. o 12,6% w porównaniu do stanu z końca 2015 r.). Osoby te stanowiły 40,7% ogółu bezrobotnych (wobec 39,7% w końcu 2015 r.).

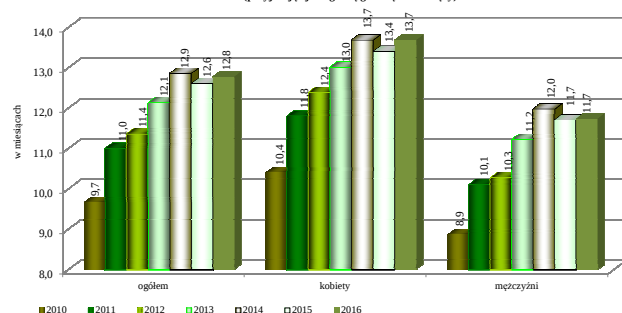

spadek dotyczył osób pozostających w ewidencji od 12 do 24 miesięcy, bo liczba takich bezrobotnych zmniejszyła się o 10,6%, przy spadku liczebności grupy pozostającej bez pracy powyżej 24 miesięcy o 13,8%.

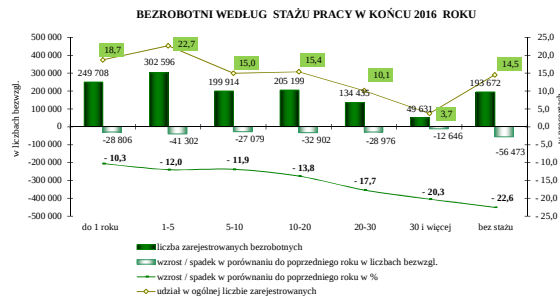
Niestety statystyka rynku pracy nie zawiera informacji na temat tego ile maksymalnie czasu osoba znajduje się w ewidencji bezrobotnych. Dla potrzeb analizy przyjęto, że jest to 36 miesięcy - wówczas **średni czas pozostawania bez pracy w końcu 2016 r. wyniósł 12,8 miesiąca i był o 0,2 miesiąca dłuższy niż w końcu 2015 r.**

Czas pozostawania w ewidencji bezrobotnych wzrasta wraz z wiekiem - w końcu 2016 r. bezrobotni w wieku 18-24 lata pozostawali bez pracy 7,8 miesiąca, a osoby w wieku 60 lat i więcej 17,2 miesiąca. Wpływ na to ma również poziom wykształcenia - osoby legitymujące się dyplomami wyższych uczelni pozostawali zarejestrowani 10,7 miesiąca, a z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej ponad 3 miesiące dłużej.

ŚREDNI CZAS POZOSTAWANIA BEZ PRACY W LATACH 2010 - 2016
Stan w końcu okresu sprawozdawczego
(przyjmując jako górną granicę 36 miesięcy)

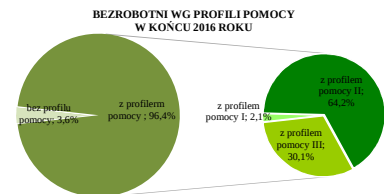
STRUKTURA BEZROBOTNYCH WG STAŻU PRACY

W końcu 2016 r. najliczniejszą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły osoby posiadające staż pracy od 1 do 5 lat (302,6 tys. osób) i ze stażem do 1 roku (249,7 tys. osób) wobec 49,6 tys. bezrobotnych z ponad 30-letnim stażem pracy. Spadek odnotowano we wszystkich grupach, najwyższy wśród osób bez stażu pracy (o 22,6%), najniższy wśród osób ze stażem pracy do 1 roku (o 10,3%).

PROFILOWANIE BEZROBOTNYCH

Nowela ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, która weszła w życie 27.05.2014 r., w art. 33 ust. 2b wprowadziła zapis dotyczący konieczności ustalenia dla bezrobotnego, niezwłocznie po rejestracji, jednego z trzech profili pomocy, oznaczających właściwy ze względu na potrzeby bezrobotnego zakres form pomocy określonych w ustawie. **W końcu 2016 r. profil pomocy ustalony był dla 1 287,6 tys. osób, czyli 96,4% zarejestrowanych bezrobotnych.** Najwięcej bezrobotnych znalazło się w II profilu – 857,4 tys. osób, profil III posiadało 401,9 tys. osób, a profil I 28,3 tys. bezrobotnych.

OSOBY W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY

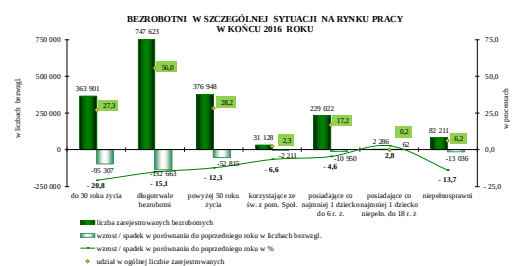
W art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wyszczególnione zostały grupy osób uznanych za będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Wśród nich w 2016 r. wymienić należy: bezrobotnych do 30 roku życia; bezrobotnych długotrwale; bezrobotnych powyżej 50 roku życia; bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej; bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia oraz bezrobotnych niepełnosprawnych. Osobom wymienionym powyżej przysługuje pierwszeństwo w skierowaniu do udziału w programach specjalnych.

W końcu 2016 r. status osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy posiadało 1 150,5 tys. osób, co oznacza, że blisko 9 na 10 bezrobotnych spełniało kryteria by być zaliczonym do tej kategorii. Należy zauważyć, że osoba może spełniać kryteria by jednocześnie być zakwalifikowaną do kilku grup w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

W ramach statystyki publicznej dane nt. liczebności grup osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy wprowadzonych nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, która weszła w życie 27.05.2014 r., gromadzone są począwszy od 2015 r.

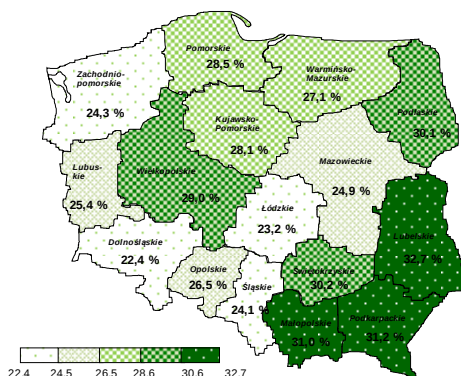
W końcu 2016 r. w ewidencji bezrobotnych było zarejestrowanych:

- 363,9 tys. bezrobotnych do 30 r. ż. (27,3% ogółu bezrobotnych), tj. o 95,3 tys. osób, czyli o 20,8% mniej niż rok wcześniej;
- 747,6 tys. bezrobotnych długotrwale (56,0%), tj. spadek o 132,7 tys. osób, czyli o 15,1%;
- 376,9 tys. bezrobotnych powyżej 50 r. ż. (28,2%), tj. spadek o 52,8 tys. osób, czyli o 12,3%;
- 31,1 tys. bezrobotnych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej (2,3%), tj. spadek o 2,2 tys. osób, czyli o 6,6%;
- 229,0 tys. bezrobotnych posiadających co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia (17,2%), tj. spadek o 11 tys. osób, czyli o 4,6%;
- 2,3 tys. bezrobotnych posiadających co najmniej 1 dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia (0,2%), tj. wzrost o 62 osoby, czyli o 2,8%;
- 82,2 tys. bezrobotnych niepełnosprawnych (6,2%), tj. o 13,0 tys. osób, czyli o 13,7% mniej niż rok wcześniej.

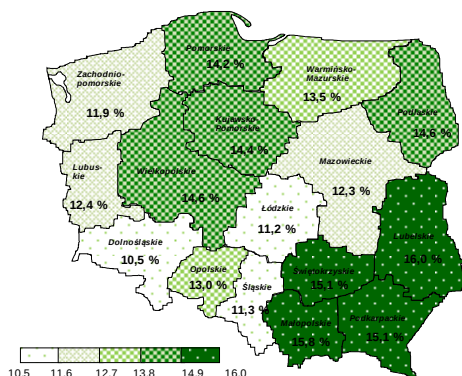

STRUKTURA BEZROBOTNYCH W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY
W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH WG WOJEWÓDZTW W KOŃCU 2016 R. (w %)

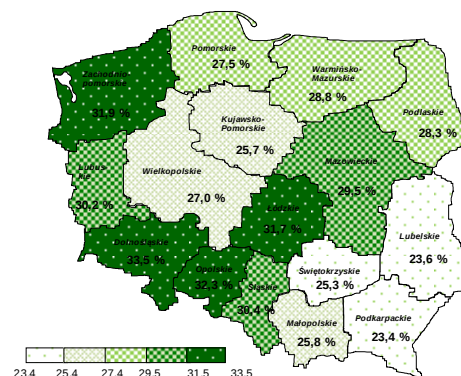
BEZROBOTNI DO 30 R. Ż.

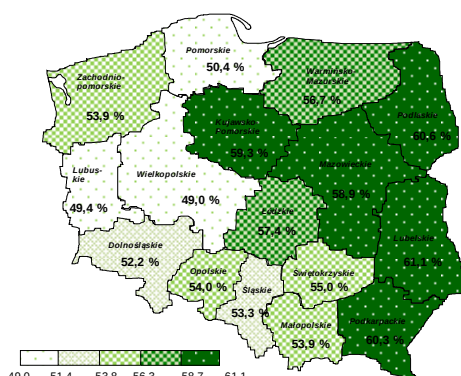
BEZROBOTNI DO 25 R.Ż

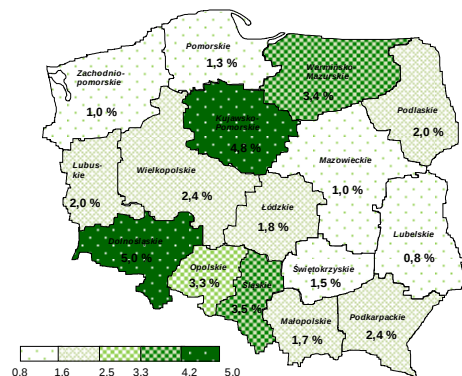
BEZROBOTNI POWYŻEJ 50 R. Ż.

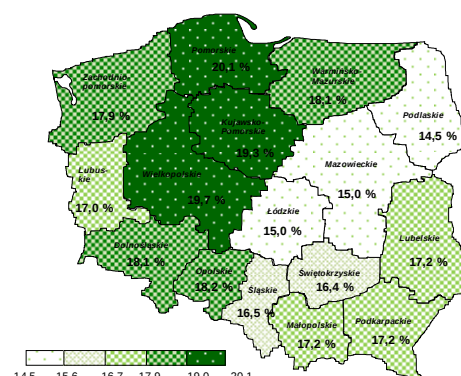
BEZROBOTNI DŁUGOTRWALE

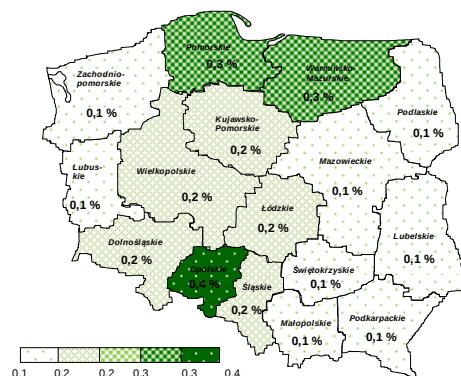
BEZROBOTNI KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ
Z POMOCY SPOŁECZNEJ

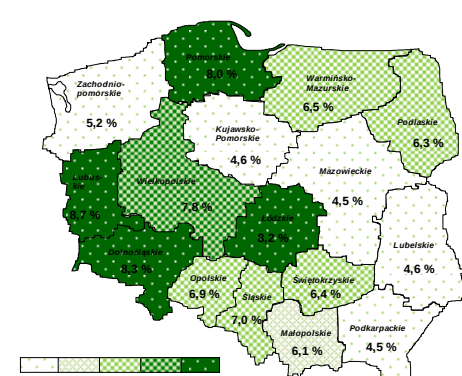
BEZROBOTNI POSIADAJĄCY CO NAJMNIEJ JEDNO
DZIECKO DO 6 ROKU ŻYCIA

BEZROBOTNI POSIADAJĄCY CO NAJMNIEJ JEDNO
DZIECKO NIEPEŁNOSPRAWNE DO 18 R. Ż.

BEZROBOTNI NIEPEŁNOSPRAWNI

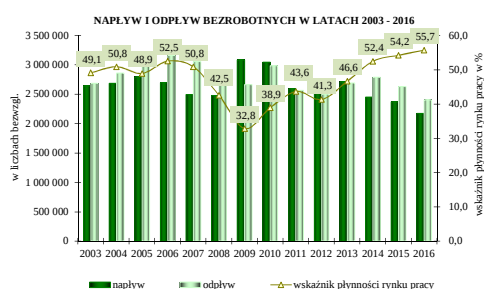

BILANS BEZROBOTNYCH

Wielkość i dynamika zmian w napływie i odpływie z bezrobocia mają zasadniczy wpływ na poziom rejestrowanego bezrobocia notowany w końcu okresu sprawozdawczego. W roku

2016 w urzędach pracy zarejestrowało się 2 169,8 tys. osób (spadek o 198,9 tys. osób, tj. o 8,4%), a odpływ wyniósł 2 398 tys. osób (tj. spadek o 232,6 tys. osób, tj. o 8,8%).

Wskaźnik płynności rynku pracy, określający stosunek liczby bezrobotnych, którzy podjęli pracę w danym okresie do liczby nowo zarejestrowanych bezrobotnych, wyniósł w 2016 r. 55,7% i był najwyższy od 1998 r.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

W 2016 r. pracę podjęło 1 208,5 tys. bezrobotnych, tj. o 75,4 tys. osób mniej niż rok wcześniej (spadek o 5,9%). Niesubsydiowane zatrudnienie podjęło 968,7 tys. bezrobotnych, tj. o 124,2 tys. osób (11,4%) mniej niż w 2015 r., w tym podjęcia pracy sezonowej przez 49,7 tys. osób zmalały o 9,6 tys. osób, tj. o 16,2%. **Liczba osób podejmujących subsydiowane zatrudnienie (239,8 tys. bezrobotnych) wzrosła o 48,8 tys. osób, tj. o 25,6%.**

Bilans bezrobotnych w latach 2015 – 2016

Zakres	2015 r.		2016 r.		Wzrost/ spadek w 2016 r. w porównaniu do 2015 r.	
	w liczbach bezwzględnych	w %	w liczbach bezwzględnych	w %	w liczbach bezwzględnych	w %
Napływ	2 368 755	100,0	2 169 812	100,0	-198 943	-8,4
z tego						
po raz pierwszy	422 406	17,8	378 155	17,4	-44 251	-10,5
po raz kolejny	1 946 349	82,2	1 791 657	82,6	-154 692	-7,9
Odływ	2 630 596	100,0	2 397 996	100,0	-232 600	-8,8
w tym z powodu						
podjęcia pracy	1 283 943	48,8	1 208 544	50,4	-75 399	-5,9
z tego						
pracy niesubsydiowanej	1 092 935	41,5	968 700	40,4	-124 235	-11,4
w tym podjęcie działalności gospodarczej	37 376	1,4	32 431	1,4	-4 945	-13,2
w tym podjęcia pracy sezonowej	59 245	2,3	49 671	2,1	-9 574	-16,2
pracy subsydiowanej	191 008	7,3	239 844	10,0	48 836	25,6
prac interwencyjnych	44 513	1,7	40 579	1,7	-3 934	-8,8
robót publicznych	37 282	1,4	36 707	1,5	-575	-1,5
podjęcia działalności gospodarczej	47 060	1,8	44 576	1,9	-2 484	-5,3
w tym w ramach bonu na zasiedlenie	123	0,0	196	0,0	73	59,3
podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	44 985	1,7	39 553	1,6	-5 432	-12,1
podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie	6 804	0,3	10 124	0,4	3 320	48,8
podjęcia pracy w ramach bonu zatrudnieniowego	3 239	0,1	1 268	0,1	-1 971	-60,9
podjęcia pracy w ramach świadczenia aktywizacyjnego	39	0,0	19	0,0	-20	-51,3
podjęcia pracy w ramach grantu na telepracę	6	0,0	1	0,0	-5	-83,3
podjęcia pracy w ramach refundacji składek na ubezpieczenia społeczne	44	0,0	384	0,0	340	772,7
podjęcia pracy w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 roku życia	2 759	0,1	3 875	0,2	1 116	40,4
inne	4 277	0,2	62 758	2,6	58 481	1367,3
rozpoczęcia szkolenia	67 555	2,6	53 279	2,2	-14 276	-21,1
w tym w ramach bonu szkoleniowego	5 942	0,2	4 671	0,2	-1 271	-21,4
rozpoczęcia stażu	212 512	8,1	177 800	7,4	-34 712	-16,3
w tym w ramach bonu stażowego	9 054	0,3	3 452	0,1	-5 602	-61,9
rozpoczęcia przygotowania zawodowego dorosłych	350	0,0	241	0,0	-109	-31,1
rozpoczęcia pracy społecznie użytecznej	45 090	1,7	39 627	1,7	-5 463	-12,1
w tym w ramach PAI	6 150	0,2	4 253	0,2	-1 897	-30,8
skierowania do agencji zatrudnienia w ramach zlecenia działań aktywizacyjnych	17 290	0,7	17 959	0,7	669	3,9
odmowy bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy	85 333	3,2	92 913	3,9	7 580	8,9
odmowy ustalenia profilu pomocy	99	0,0	79	0,0	-20	-20,2
niepotwierdzenia gotowości do pracy	585 768	22,3	469 450	19,6	-116 318	-19,9
dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego	158 105	6,0	161 308	6,7	3 203	2,0
podjęcia nauki	7 120	0,3	5 956	0,2	-1 164	-16,3
osiągnięcia wieku emerytalnego	14 975	0,6	15 332	0,6	357	2,4
nabycia praw emerytalnych lub rentowych	24 411	0,9	19 980	0,8	-4 431	-18,2
nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego	36 078	1,4	30 960	1,3	-5 118	-14,2
innych	91 898	3,5	104 568	4,4	12 670	13,8
Bezrobotni według stanu w końcu roku	1 563 339	100,0	1 335 155	100,0	-228 184	-14,6
w tym zarejestrowani po raz pierwszy	263 507	16,9	214 133	16,0	-49 374	-18,7

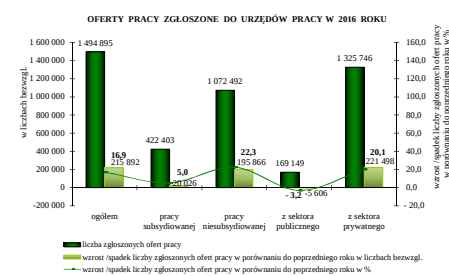
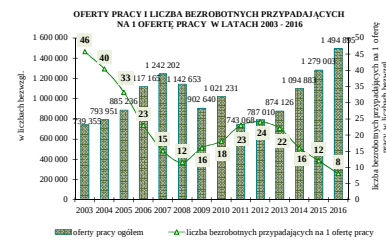
Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy

W 2016 r. w aktywnych programach rozpoczęło udział 510,8 tys. osób, wobec 516,5 tys. osób przed rokiem. Liczba zaktywizowanych bezrobotnych zmniejszyła się w porównaniu z 2015 r. o 5,7 tys. osób, tj. o 1,1%. Osoby objęte działaniami aktywizacyjnymi stanowiły 21,3% odpływu bezrobotnych w 2016 r., wobec 19,6% w 2015 r.

Aktywizację w ramach nowych form wsparcia rozpoczęło w 2016 r. 46,2 tys. osób, tj. o 5,2 tys., czyli 10,2% mniej niż w 2015 r. Najwięcej bezrobotnych skierowanych zostało do agencji zatrudnienia w ramach zlecenia działań aktywizacyjnych - prawie 18 tys. osób.

OFERTY PRACY

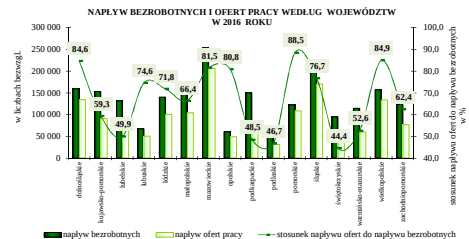
W latach 2002 – 2007 z roku na rok wzrastała liczba ofert pracy będących w dyspozycji publicznych służb zatrudnienia. Korzystna tendencja załamała się w 2008 r., ale już w 2010 r. liczba ofert pracy w urzędach pracy przekroczyła milion i choć rok później spadła do 743 tys., to od 2012 r. z roku na rok systematycznie wzrasta. **W roku 2016 do urzędów pracy wpłynęła rekordowa liczba ofert pracy, tj. pracodawcy zgłosili 1 494,9 tys. wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej.** Było to o 215,9 tys. więcej niż w 2015 r. (wzrost o 16,9%). Znacznie bardziej zwiększyła się liczba ofert pracy niesubsydiowanej (wzrost o 22,3%), przy wzroście liczby ofert pracy subsydiowanej o 5,0%. Zatem **dynamika wzrostu liczby wolnych miejsc pracy niesubsydiowanej była 4-krotnie wyższa.** W efekcie tego oferty pracy subsydiowanej stanowiły 28,3% ofert jakimi dysponowały urzędy pracy, podczas gdy w latach 2009-2010 było to ok. 53%.

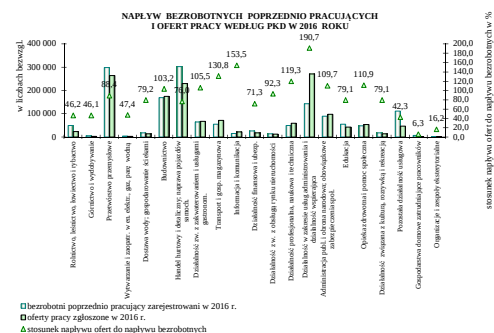
Podobnie jak w 2015 r., ogólny wzrost liczby wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej, dotyczył wyłącznie sektora prywatnego (wzrost o 20,1%), podczas gdy liczba ofert z sektora publicznego spadła o 3,2%.

Średnia liczba bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy¹⁰ zmniejszyła się z 12 osób w 2015 r. do 8 osób w 2016 r.

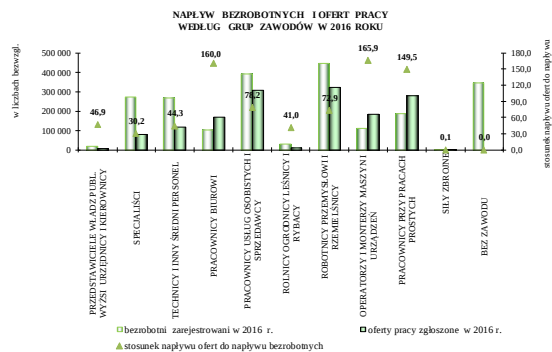
Liczba wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej jakimi dysponowały urzędy pracy w 2016 r. wystarczyłaby dla niemal 70% bezrobotnych, którzy w tym samym okresie napłynęli do urzędów. W przypadku analizy poszczególnych województw sytuacja była zróżnicowana. Oferty zgłoszone w województwie świętokrzyskim wystarczyłyby dla 44,4% zarejestrowanych w 2016 r. bezrobotnych w tym województwie. Natomiast w województwie pomorskim liczba zgłoszonych ofert stanowiła 88,5% napływu bezrobotnych.

Generalnie w Polsce występuje nadwyżka bezrobotnych w stosunku do liczby dostępnych ofert pracy. Porównanie liczby bezrobotnych poprzednio pracujących, którzy zarejestrowali się w urzędach pracy z liczbą ofert pracy zgłoszonych w tym samym okresie pokazuje, że **w 2016 r. w 8 sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) napływ ofert przewyższał napływ bezrobotnych poprzednio pracujących** i były to sekcje: działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (142,2 tys. napływu bezrobotnych wobec 271,1 tys. napływu ofert), informacja i komunikacja (14,4 tys. bezrobotnych wobec 22 tys. ofert), transport i gospodarka magazynowa (54,8 tys. bezrobotnych wobec 71,6 tys. ofert), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (49,4 tys. bezrobotnych wobec 59 tys. ofert), działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (63,6 tys. bezrobotnych wobec 67,1 tys. ofert), budownictwo (169 tys. bezrobotnych wobec 174,4 tys. ofert), administracja publiczna i obrona narodowa (88,8 tys. bezrobotnych wobec 97,5 tys. napływu ofert) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna (47,4 tys. bezrobotnych wobec 52,5 tys. ofert). W pozostałych sekcjach zanotowano przewagę napływu bezrobotnych poprzednio pracujących w danej sekcji nad napływem ofert pracy od pracodawców prowadzących działalność w tych sekcjach. W sekcji gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników liczba ofert pracy była blisko 16 razy niższa od napływu bezrobotnych poprzednio pracujących w tej sekcji.

¹⁰ Liczba bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy w danym roku liczona jest ze wzoru:
$$\frac{(\text{bezrobotni według stanu w końcu poprzedniego roku} + \text{bezrobotni w końcu danego roku})/2}{(\text{oferty pracy zgłoszone w roku}/12 + \text{oferty pracy na koniec poprzedniego roku})}$$

W przypadku grup zawodów i specjalności najlepiej wyglądała sytuacja w grupach zawodowych operatorów i monterów maszyn i urządzeń, pracowników biurowych oraz pracowników przy pracach prostych. Napływ ofert pracy w zawodach zaliczanych do tych grup przewyższał napływ bezrobotnych posiadających zawody z wymienionych grup. We wszystkich pozostałych grupach sytuacja była zdecydowanie mniej korzystna, tj. napływ ofert pracy pozostawał istotnie niższy niż liczba zarejestrowanych bezrobotnych

posiadających zawody z danej grupy, np. w zawodach zaliczanych do sił zbrojnych, podobnie jak przed rokiem nie zgłoszono nawet jednej oferty, a napływ bezrobotnych wyniósł 1,8 tys. osób. Najgorzej wyglądała sytuacja osób bez zawodu, w której zarejestrowało się 343,7 tys. bezrobotnych i nie zgłoszono żadnej oferty pracy.

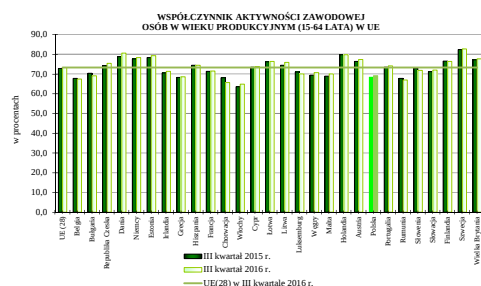
RYNEK PRACY W POLSCE NA TLE UNII EUROPEJSKIEJ ¹¹

Sukcesem polskiego rynku pracy jest wyraźna poprawa sytuacji na tle krajów Unii Europejskiej przejawiająca się zmniejszeniem dystansu jaki dzieli Polskę od średniej w UE w zakresie głównych wskaźników opisujących sytuację na rynku.

Zakres	Współczynnik aktywności zawodowej (15-64 lata) w %			Wskaźnik zatrudnienia (15-64 lata) w %			Stopa bezrobocia (15-64 lata) w %			Stopa bezrobocia rejestrowanego
	w roku									w końcu roku w %
	Polska	UE (28)	różnica w p. p.	Polska	UE (28)	różnica w p. p.	Polska	UE (28)	różnica w p. p.	Polska
2002	64,9	68,6	-3,7	51,7	62,3	-10,6	20,2	9,1	11,1	20,0
2003	64,0	68,9	-4,9	51,4	62,6	-11,2	19,7	9,1	10,6	20,0
2004	63,7	69,2	-5,5	51,4	62,7	-11,3	19,4	9,3	10,1	19,0
2005	64,4	69,7	-5,3	52,8	63,4	-10,6	18,0	9,0	9,0	17,6
2006	63,4	70,1	-6,7	54,5	64,3	-9,8	14,0	8,3	5,7	14,8
2007	63,2	70,3	-7,1	57,0	65,2	-8,2	9,7	7,2	2,5	11,2
2008	63,8	70,7	-6,9	59,2	65,7	-6,5	7,2	7,1	0,1	9,5
2009	64,7	70,8	-6,1	59,3	64,5	-5,2	8,3	9,0	-0,7	12,1
2010	65,3	71,0	-5,7	58,9	64,1	-5,2	9,7	9,7	0,0	12,4
2011	65,7	71,1	-5,4	59,3	64,2	-4,9	9,8	9,7	0,1	12,5
2012	66,5	71,7	-5,2	59,7	64,1	-4,4	10,2	10,6	-0,4	13,4
2013	67,0	72,0	-5,0	60,0	64,1	-4,1	10,5	11,0	-0,5	13,4
2014	67,9	72,3	-4,4	61,7	64,8	-3,1	9,1	10,4	-1,3	11,4
2015	68,1	72,5	-4,4	62,9	65,6	-2,7	7,6	9,6	-2,0	9,7
III kwartał 2016	69,1	73,2	-4,1	64,9	67,1	-2,2	6,0	8,3	-2,3	8,3*

* Dane z końca 2016 r.

Współczynnik aktywności zawodowej ludności w Polsce pozostaje na zdecydowanie niższym poziomie niż wynosi średnia w UE, ale co ważne od 2008 r. jego wartość z roku na rok jest coraz wyższa. W 2007 r. w grupie ludności w wieku produkcyjnym (wg Eurostat 15-64 lata)

wynosił 63,2%, a w 2015 r. 68,1%, czyli zwiększył się o 4,9 punktu procentowego. W tym samym czasie w UE wzrost współczynnika aktywności zawodowej był ponad 2-krotnie niższy.

W III kw. 2016 r. współczynnik aktywności zawodowej ludności w Polsce był o 4,1 p. p. niższy niż w UE (69,1% wobec 73,2%), podczas, gdy w roku 2007 różnica sięgała ponad 7 punktów pro-

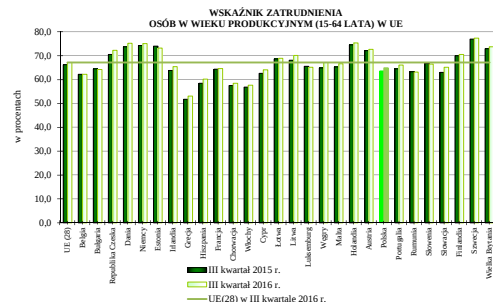
¹¹ Dane zaczerpnięte ze strony internetowej: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> - wg stanu na dzień 13.03.2017 r. Mogą się one różnić od wcześniej publikowanych z uwagi uaktualnienia wprowadzane przez Eurostat. W chwili publikacji nie były dostępne dane dla UE za cały 2016 r., stąd analizie podane zostały dane za III kwartał 2016 r.

centowych. Niestety zdecydowanie niższa pozostaje w Polsce aktywność zawodowa kobiet (62,2% wobec 67,5% w UE28), czy osób młodych (34,8% wobec 42,7% w UE28).

Niższą niż w Polsce wartość współczynnika aktywności zawodowej w III kw. 2016 r. odnotowano w 5 krajach UE, przy czym najniższy wskaźnik zanotowano we Włoszech (64,8%).

Wskaźnik zatrudnienia w Polsce w grupie 15-64 lata systematycznie wzrasta, a co więcej tempo tego wzrostu jest zdecydowanie szybsze niż w UE28, co pozwala nam niwelować różnicę jaką wciąż notujemy w zakresie omawianego wskaźnika. W roku naszego przystąpienia do UE wskaźnik zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym był o ponad 11 punktów proc. niższy niż w UE, dziś dystans zmniejszył się 5-krotnie. **Wskaźnik zatrudnienia w Polsce w III kwartale 2016 r. był już tylko o 2,2 punktu proc. niższy niż w UE28.**

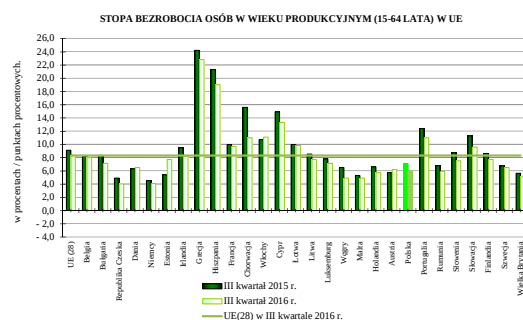
W III kw. 2016 r. wskaźnik zatrudnienia wyniósł w Polsce 64,9%, tj. był o 1,4 p. p. wyższy niż przed rokiem, podczas gdy w UE28 wzrósł o 1,0 p. p. Podkreślić należy, że niska wartość wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata może mieć związek z inną definicją wieku produkcyjnego obowiązującą w Polsce. Niemniej jednak mimo tych korzystnych zmian **wskaźnik zatrudnienia kobiet jest wciąż dużo niższy niż mężczyźni (58,3% wobec 71,6%), a także od średniej unijnej odbiegają wskaźniki zatrudnienia młodych (28,5% wobec 34,8% w UE28) oraz osób w wieku 50-64 lata (55,3% wobec 63,8% w UE28).**

Niższy niż w Polsce wskaźnik zatrudnienia w III kw. 2016 r. odnotowano w 9 krajach UE, przy czym najniższą wartość tego wskaźnika zanotowano w Grecji (53,0%).

Cel określony w Strategii Europa 2020 to wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata na poziomie 75%. Wartość celu narodowego dla Polski określona została na poziomie 71%. W 2010 r. wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata wyniósł w Polsce 64,3% wobec 68,6% w UE28. W III kwartale 2016 r. wskaźnik ten wzrósł do 69,7% w Polsce i 71,5% w UE28. Zatem nasz dystans w stosunku do UE zmniejszył się z 4,3 p. p. w 2010 r. do 1,8 p. p. w III kwartale 2016 r.

W najbardziej widoczny sposób nadrobiliśmy jednak dystans w zakresie wskaźnika bezrobocia (wg BAEL), który w 2003 r. sięgał prawie 20% i wówczas nasz dystans do UE wynosił 10,6 punktu procentowego. **W latach 2004 - 2006 byliśmy krajem o najwyższej stopie bezrobocia w UE.** Jeszcze w 2007 r. stopa bezrobocia w Polsce zdecydowanie przekraczała średnią w UE, ale w kolejnych latach wskaźnik w Polsce był niższy lub zbliżony do średniej w UE28.

W III kw. 2016 r. stopa bezrobocia w UE28 dla osób w wieku 15-64 lata wyniosła 8,3% wobec 9,1% w III kw. 2015 r. – spadek o 0,8 p. p. **W Polsce na przestrzeni roku omawiany wskaźnik zmalał o 1,1 p. p. z 7,1% do 6,0%.** Równocześnie wskaźnik w Polsce był o 2,3 p. p. niższy niż w UE28. Wciąż wysoka pozostaje jednak stopa bezrobocia młodych, choć ona również zmniejsza się. W III kwartale 2016 r. wyniosła ona w Polsce 18,0% i była o 0,5 p. p. niższa niż w UE28 i o 1,7 p. p. niższa niż rok wcześniej.

W III kw. 2016 r. najwyższy wskaźnik bezrobocia w UE odnotowano w Grecji (22,8%) i Hiszpanii (19,0%).

Polska znalazła się w grupie 8 krajów o najniższej wartości stopy bezrobocia w Unii Europejskiej.

Opracowanie:

Wydział Analiz i Statystyki (BCh, mapa WK)